

EREVNA

Årg. XIV

N:r 1

1957

Innehåll

Studier i Uppenbarelseboken. Av Hugo Odeberg.	3
Judisk livsväg. Av Eric Starfelt.	11
Den avvisade kallelsen. (Luk. 9:51-62) Av Hugo Odeberg.	15
Innehåll	16

*Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten
enligt originaltexten.*

ASKERSUNDS BOKTRYCKERI A.-B
ASKERSUND 1957
Språkligt bearbetad 2002.

Studier i Uppenbarelseboken.

Av Hugo Odeberg.

(Samtal i Erevna).

Det är omöjligt att återge den poesi och den himmelska klang, som man kan uppleva i Uppenbarelseboken — när det t.ex. talas om Lejonet av Juda, som hade segrat och som nu var i stånd att öppna tillvarons hemlighet — eller skildringen av hur Johannes får se de fyra väsendena, som också omtalas i Hesekiels bok 1:5 ff. och i kapitel 10. I samma sammanhang talas om hur han såg de tjugofyra äldste, de som utgjorde domstolen. Och så ser Johannes Lammet stå där i egenskap av att vara slaktat, förutsagt i Jesajas 53:e kapitel. Det är samma sak som Paulus uttryckte i brevet till Filipperna 2:8: »... och ödmjukade sig och blev lydig ända till döden — döden på korset.» Det är uppenbart att den som läste Uppenbarelsebokens ord om Lammet måste ha tänkt på orden i Johannesevangeliet: »Se Guds lamm!» Lammet är detsamma som Lejonet av Juda. Han är den som har kunnat läsa den förseglade bokrullen på grund av sin seger. Seger betyder här trofastheten mot det gudomliga. Han hade blivit besegrad av de onda makterna. Men just i tillintetgörelsen stod han på toppen av sin trofasthet.

Att bokrullen var skriven på båda sidor betyder att han hade upplevt *allt*. Det fanns ingenting att tillägga. Han hade burit *allas* synder.

Johannes såg hur Lammet hade liksom sju horn och sju ögon. Det är Guds sju andar, vilka är utsända över hela jorden. Man kan kanske tänka sig att det hela är en vision och inte en visuell bild. Kanske är det en symbol. Vad skall det då betyda? Dessa

sju är utsända över hela världen. Det är de sju gudomliga verkningskrafterna i den gudomliga världsstyrelsen: Kronan, Visheten, Insikten, Nåden, Rättfärdigheten, Frälsningen och Segern. Det betyder att det slaktade Lammet är med i alla dessa sju. Han har hela den boken som han tar emot ur högra handen på den som sitter på tronen, d.v.s. det som motsvarar Kronan, Härlighetens tron. Lammet är det på Golgata slaktade lammet. Lammet som varit nere i mörkret är nu också på tronen. Så säger Johannes i slutorden i brevet till församlingen i Laodicea: »... liksom jag själv har sekrat och sitter hos min Fader på hans tron.» I den korta hymnen kapitel 5:13 heter det: »Honom, som sitter på tronen, honom och Lammet, tillhör tacksägelsen och priset, äran och makten i evigheternas evigheter.»

När han så tar boken, faller de fyra väsendena och de tjugo-fyra äldste ner inför Lammet. Att de föll ner betyder att de tillbad det slaktade Lammet som gudomligt.

Den rökelse som fanns i de gyllene skålarna är de heligas böner. De heliga är de som är kallade och har tagit emot kallel-sen »Vänd om!» Det är de som har bevarat Kristi ord. Deras böner är med inför tronen. Detta är en grundtanke i Uppenbarelseboken, att de trognas böner är med inför tronen, där Lammet sitter och tar emot bönerna.

I hymnen 5:12 heter det: »Lammet, som blev slaktat, är värdigt att ta emot makten, rikedomen och visheten, kraften och äran, och härligheten och tacksägelsen.» Samma sak uttrycks i kapitel 7, där folkskaror som ingen kunde räkna, lovsjunger. Det är viktigt att dessa folk och tungomål tydligen inte upphört att vara till. Det betyder att de tas alldeles som de är. Detta syftar på den oändliga rikedomen i Guds skapelse. Alla är inte likriktade, såsom satans makter vill göra människan till. Denna rikedom finns nu här inför tronen och Lammet. Det är ett konungligt prästerskap och ett heligt folk, som tjänar Gud. (2 Mos. 19:6.)

*

Från och med Uppenbarelsbokens femte kapitel är visio-

nera iögonenfallande. Problemet kunde kanske formuleras så: Är det fråga om en verklig upplevelse eller inte?

Visionerna var inte något enastående för Uppenbarelseboken. Vi möter dem både i Gamla Testamentet och i den judiska litteraturen, vilket gör att man talar om en apokalyptisk litteratur. Ja, det finns ett helt bibliotek av sådan litteratur. Visionerna var något som man var förtrogen med. Även innehållet och formen var traditionella. I Uppenbarelseboken 1:10 heter det: »På Herrens dag kom jag i Anden och hörde bakom mig en stark röst...» Vision är alltså inte ett exakt uttryck. Den som såg dessa syner, hörde också. Det som upplevs, upplevs både som något som ses och något som hörs. Och vad man hör är inte det minst viktiga. Så som Uppenbarelseboken själv framställer detta, är det inget tvivel om att det där avses att denne Johannes, brodern, verkligen har hört och sett det som han skriver om. Man kunde annars möjligen tänka sig att det endast är en litterär form för att åskådliggöra ett visst budskap, en viss åskådning. Men här menas just att Johannes själv har sett och hört detta som han skildrar.

Vi står då inför två problem:

1) Hur förhåller sig detta hörande och seende till det traditionella innehållet?

2) I vilket sammanhang är det upplevda insatt?

Om vi börjar med punkt två, så uttalar sig Uppenbarelseboken själv endast kortfattat om detta. Det sägs (1:10) »i Anden», d.v.s. under Andens inflytelse, i Jesu Kristi Ande. Johannes utför Jesu befallning, och själva arten av upplevelsen nämns. På samma sätt talar Paulus liksom i förbigående om sin uppenbarelse, sina av Herren givna syner (2 Kor. 12:2-4): »Jag vet en man i Kristus som för fjorton år sedan blev uppryckt ända till tredje himlen — om han var i kroppen eller utanför kroppen vet jag inte, Gud vet det. — Jag vet att den mannen — om han var i kroppen eller utanför kroppen vet jag inte, Gud vet det — att han blev uppryckt till paradiset och hörde ord som ingen människa kan uttala eller får uttala.» Här avses Paulus själv. Om det skedde i krop-

pen eller utom kroppen är ovisst, men två gånger upprepar Paulus, att han »hörde outtalbara ord». Detta omnämns såsom en djupt ingripande upplevelse, en verklig sådan. Om händelsen i 2 Kor. 12:2-4 kan man möjligen använda ordet extas i dess egentliga mening, d.v.s. inte hallucination eller bedövning utan inspiration, en utvidgning och fördjupning av medvetandet. Det är inte fråga om någon berusning eller narkotisk upplevelse utan om öppnandet av en rikare värld. I Kristus, genom Anden, sägs det uttryckligen. Den judiska litteraturen har gott om skildringar av s.k. himmelsfärder. Man var ense om att det var en upplevelse av himlarna. Mest förekom detta inom den s.k. mystiska judendomen, d.v.s. den icke-rabbinska (varken fariseiska eller sadduceiska) judendomen, även om det fanns skriftlärdade med sådana upplevelser. Man är klar över att föreställningarna om olika himlar härrör från dessa extatiska upplevelser. Det talas sålunda om sjunde himlen. Ja, t.o.m. in i det allra heligaste i den sjunde himlen kan Johannes se enligt kapitel 4. Dörren till det allra heligaste öppnas (4:1). Här betonas åter detta »i Anden» (4:2) för att beteckna en verklig upplevelse, som Johannes ser och hör. Denna upplevelse inskränker inte medvetandet utan ger en klarare syn och hörsel, den gör att den som ser och hör blir klarsynt och klart hörande.

*

Vi har sett att det i de av Johannes skildrade visionerna är fråga om verkliga syner. Man frågar sig då vidare hur innehållet i dessa visioner, de gestalter och händelser som där förekommer, förhåller sig till innehållet i andra apokalyptiska skrifter. Det visar sig då att många av de element som där förekommer skildras redan i profetisk tid. Även den samtida apokalyptiska litteraturen har samma traditionella element. Johannes ser samma fyra väsenden som profeten Hesekiel (Hes. 1 och 10). Han ser änglaskaror på samma sätt som tidigare skildrare. Han hör samma himmelska lovsång som den som skildras i Jes. 6. Denna skildras även i Henoksboken från förkristen tid, och detsamma gäller

om den himmelska tronen, härlighetens tron. Samma tal, 3, 4, 7, 12 och produkter av dem, återvänder i alla dessa skildringar.

Det ligger då nära till hands att anta att det inte skulle vara verkliga visioner utan att det är frågan om en litterär stil, där skildringen sker i auditionens och visionens form.

Men vad menar då författaren själv om dessa visioner? För honom är det sådant som han verkligen har sett. Det är en himmelsfärd som sker, medan en människa ännu är kvar i jordelivet. Vi erinrar oss att Paulus inte kunde säga om det var inom eller utom kroppen, då han i 2 Kor. 12 berättade om en man som blev uppryckt till tredje himlen. Johannes säger att det skett »i Anden». Författaren menar att det är något som han själv upplevt.

De judiska skildringarna av himmelsfärder var föremål för kritik från fariseisk sida. Den fariseiska riktningen är ju utpräglat förnuftsinriktad och lägger tonvikten vid det etiska tänkandet och handlandet. Men man räknar dock som ett faktum skildringen av hur fyra rabbiner upprycktes till paradiset. Av dessa var det endast en, som kom ut och in fri och oskadd. De andra förolyckades.

Man lärde sig i den fariseiska undervisningen att inte befatta sig med sådant. Även de som räknade dessa upplevelser som de högsta varnade samtidigt för dem. Man får nog inte jämställa dessa erfarenheter med det som vanligen kallas mystik. Detta ord kan innefatta så mycket. Det är vid himmelsfärdsskildringarna inte fråga om känsloupplevelser utan om tillbedjan och en stor, äkta glädje.

För att något bättre förstå förhållandet mellan Johannes visioner och de traditionella skulle man kunna ta de enskilda böner och hymner som finns i Nya Testamentet, t.ex. Marias lovsång (Luk. 1:46-55). Denna är alldeles speciellt hennes. Den avser Marias egen upplevelse. Den är ett uttryck för vad Maria känner. Men samtidigt är orden hämtade från Gamla Testamentet.

Om vi ser på den mystiska judendomen på Jesu tid, så är det inte så, att Jesus står emot den. Första Henoksboken nämns uttryckligen i Judas 14 ff., och på ett stort antal ställen i Jesu tal

och överhuvud i de nytestamentliga skrifterna förekommer citat ur och anspelningar på sådana skrifter och föreställningar. Det förefaller som om denna riktning skulle ha uppgått i kristendomen.

Om man nu frågade dessa som haft sådana upplevelser, hur det kommer sig att de ser precis samma saker som andra förut har skådat, och höra samma sånger, så är det inte svårt att tänka sig vad de skulle ha svarat. Det är ungefär som människor som varit i Amerika och berättar om sina intryck från en viss stad där. De beskriver det lika. Det är deras egna erfarenheter, som påminner om vad andra ha sett. Det måste förhålla sig så med uppenbarelserna, att det är samma ting som de olika personerna har sett. För dem själva var detta inget problem. Det *fanns* ju enligt vad de själva sett, sju olika sfärer i himlen, en himmelsk tron o.s.v. Den som gjorde en himmelsfärd måste se detta.

*

Vi har sett att det vid Johannes skildringar av den himmelska världen otvivelaktigt är fråga om verkliga visioner, och att i dessa visioner även ingår auditioner, d.v.s. hörsel förnimmelser. Vi har vidare sett att de element som ingår i Johannes visioner och auditioner, är de hos profeterna och andra skildrare av tidigare himmelska visioner traditionella. Nu kommer frågan om Johannes verkligen sett det han säger sig ha sett, de apokalyptiska hästarna, den himmelska tronen, Lammet med sju horn och sju ögon.

När en människa ser ut genom fönstret, kan hon säga att hon ser ett träd eller något dylikt. Man menar då att man har en syn av just detta. Det *är* verkligen ett träd. I detta sammanhang kan vi bortse från att de ting som vi ser, inte är sådana i verkligheten som vi uppfattar dem. Men är det meningen att det som *ses* i Uppenbarelseboken verkligen *finns* i himmelen såsom man ser det? Det är inte lätt att besvara denna fråga. Först måste det klargöras att de olika saker som nämns är symboler. Därom råder ingen allvarlig meningsmotsättning bland dem som sysslat med

dessa frågor. Men därmed är inte utan vidare givet att det symboliska inte verkligen förekommer. Ty även verkliga saker kan uppfattas som symboler. Från det nutida livet kan vi anföra ett lands flagga. Den är en symbol, men det hindrar inte att den också finns till i verkligheten. I Bibeln ser vi ofta, hur historiska händelser samtidigt uppfattas som symboler. Fångenskapen i Egypten och befrielsen ur den och vandringen genom havet är sådant som verkligen hänt. Men å andra sidan pekar det hän på något annat, på en bakomliggande verklighet. Berättelsen om Israels öden i Egypten är för Nya Testamentet inte bara en historisk skildring, utan den innesluter i sig det gudomliga frälsningsverkets hemliga rådslut. Tabernaklet och templet har verkligen byggts, men det är klart att de också är symboler för något annat.

Den som har visionerna ser de traditionella symbolerna, vilka verkligen avspeglar sig för hans syn. Men då det gäller att fatta detta är det vanskligt att undgå missuppfattningar i den ena eller andra riktningen. Han ser fyra hästar. Detta är något som verkligen rullas upp inför hans syn. Men det är inte bara en beskrivning av företeelser i himmelen utan även symboler för något som gäller hela förloppet. Man har inte rätt att säga att det han ser inte är någon realitet. I den syn som skildras i fjärde kapitlet ser Johannes den himmelska tronen och Honom som sitter på den, och tjugofyra troner runt omkring och sådana som är klädda i vita kläder. Han ser fyra väsenden. Han ser och hör den himmelska gudstjänsten. Allt detta är givetvis symboler. Men man får inte uppfatta det så, att ingenting av detta existerar i verkligheten, t.ex. änglaskarorna i tillbedjan, uttalande det trefaldiga »helig». Det menas att dessa himlaskaror finns. Änglarna är realiteter i Nya Testamentet, inte bara i Johannes-apokalypsen utan även i de andra apokalyptiska skildringarna. Det är skäl att erinra sig att änglarna i Nya Testamentet och i Jesu egen förkunnelse har större realitet än för nutida kristna. Orsaken till detta kan vara en dogmatisk rädsla att fatta änglarna som förmedlande väsen. Sekelskiftets exegetik menade att föreställningen om äng-

lar orsakats av människors känsla av avstånd mellan sig och Gud. I Nya Testamentet är emellertid änglarna reala väsen. Överallt är änglar med i skildringen av den himmelska världen. Och änglars fall tillmäts lika stor betydelse som människors.

Med ett annat exempel kan man fråga i vad mån himlarna, som Paulus talar om i 2 Kor. 12, är realiteter. Man kan fastslå att de inte har någonting med astrologiska funderingar att göra. Det är inga planetsfärer, utan det är fråga om reala sfärer för upplevelsen. Den som gör denna himmelsfärd upplever förflyttningen från sfär till sfär. Och det skildras i rummets form. En egendomlighet är att upplevelsen i rummets form sker på ett skenbart motsatt sätt. Inte så att man kommer från inre till yttre utan tvärtom. Härlighetens tron befinner sig i centrum. Man tränger utifrån och inåt. Den sfär i vilken människolivet levs är det yttersta mörkret. Man skulle då tänka sig att de inre sfärerna är mindre. Men så är inte fallet. Man går utifrån och inåt, och ändå blir rummet större. Här är en parallell till Einsteins relativitetsteori. Den som gör upplevelsen förminskas själv, och det han möter blir allt större, till dess han möter oändligheten. I judisk mystik kallas det gudomliga centrum »det intet, som är allt».

(Referenter: Anders Blomstrand, Benkt Olén och Hugo Mårtenson.)

Judisk livsväg.

Av Eric Starfelt.

Det är märkvärdigt och nästan genant, hur litet den bildade svensken i allmänhet vet om judendomen och det judiska folkets utveckling under de sista årtusendena.

Okunnighet om ett viktigt område av mänskligt liv är alltid beklaglig. Men kanske alldeles särskilt beklaglig i detta fall, därför att den massiva okunnigheten sannolikt har en del av skulden till de då och då uppdykande antisemitiska strömningarna.

Det har hittills varit svårt att finna en lämplig, saklig och lättläst handledning om judendomen på svenska språket. Denna brist är nu upphävd, sedan överrabbinen i Stockholm, fil. dr. Kurt Wilhelm, utgivit ett arbete med titeln »Judendomen. Livsväg och lära». Här skildras först det judiska året med dess säregna festdagar och traditioner, som så ofta väckt nyfikenhet och intresse hos judiska skolbarns kamrater. Försoningsdagens stränga askes, påskhögtidens söta bröd och lövhyddorna vid Sukkot-helgen får sin förklaring och sätts in i sitt sammanhang. Framför allt förkroppsligas den judiska livsvägen i sabbaten. Som bekant firar judarna inte som de kristna söndagen utan veckans sjunde dag, lördagen, som vilodag. Denna sabbatsdag fattas inte som en inkarnation av tråkighet och stränga arbetsförbud utan som en judendomens stora sociala skapelse, där för första gången tanken om det allmänna människovärdet fick uttryck i form av en vilodag, t.o.m. för tjänare och slavar. På samma gång är det en dag då både fria och ofria skall ha tid för det väsentliga i livet, för frid och besinning inför andra värden än de materiella. »På en av den undanflyende tidens dagar bryter ett stycke evighet in.»

På liknande sätt förklarar författaren den egendomligheten att den judiska tideräkningen utgår från den förmodade tidpunkten för världens skapelse. År 1957 motsvaras i den judiska kalendern av år 5717. Men detta innebär inte tvång för en jude att tro att världen är exakt 5717 år gammal. Årens anknytning till

skapelsen och mänsklighetens födelse vill erinra om att tiden är en del av evigheten.

Ett viktigt kapitel har ägnats åt den judiska gudstjänsten i synagogan och hemmet. Kanske skulle man på denna punkt önska att författaren inte nöjt sig med att skildra hur gudstjänsten går till, utan också gett en antydning om dess uppkomst. Ty medan judendomen i de flesta avseenden är starkt präglad av traditionen från äldsta tid och bunden vid de i Gamla Testamentet fixerade bestämmelserna och inrättningarna, har just på ett så centralt område som gudstjänsten en märklig utveckling ägt rum. I gammaltestamentlig tid var offren det centrala i kulten, och i alla händelser efter kung Josias reformation var offerväsendet centraliserat till Jerusalems tempel. Men efter templets förstöring av romarna under de första århundradena av vår tideräkning upphörde hela denna offerkult. I stället trädde synagogans gudstjänst med böner och bibelläsning. Även synagoge-gudstjänsten har mycket gamla rötter. Den leder sitt upphov från den enskilda andakten i hemmet och omhuldas under de sista århundradena f.Kr. framför allt av den fariseiska riktningen. Av de judiska lärde har tempelkultens olika detaljer ingående diskuterats långt efter dess upphörande, men de blodiga offrens ersättande av böner och personlig fromhet har tydligen helt slagit igenom, eftersom det i det nya Israel veterligen inte gjorts något försök att bygga ett nytt tempel och återuppta de i teorin aldrig avskaffade offren.

En egendomlighet i synagogans gudstjänst är att den som aktiva deltagare endast räknar männen. För att en församlingsgudstjänst skall anses giltig måste det i synagogan vara församlade minst tio män i vuxen ålder, varmed i detta sammanhang menas 13 år och däröver. Kvinnorna är närvarande men sitter på en särskild läktare. Gudstjänsten leds av en förebedjare, som är lekman. Det kan i sammanhang därmed förtjäna att påpekas att ättlingarna av det gamla levitiska och aronitiska prästerskapet inte längre har någon religiös funktion. De åtnjuter emellertid en speciell aktning. Ofta bär dessa familjer namnen Cohn, Cohen,

Kohan el. dyl. Kohen är det hebreiska ordet för präst.

Av det judiska livets olika sidor skildrar Wilhelm bl.a. omskärelsen, äktenskapet och det judiska hemmet. För judendomen har äktenskapet ingen sakramental karaktär, och skilsmässa har därför alltid kunnat ske lättare än vad som vanligen varit fallet inom de kristna kyrkorna.

Vid sidan av livsföringen står läran. Den som trott att judarna själva i allmänhet uppfattar sin religion som hård trädedom under lagens stränga föreskrifter, finner att han misstagit sig. Visst är Gud för judendomen den allsmäktige skaparen och laggivaren, men han är samtidigt den nådige och barmhärtige hjälparen. För den troende juden är lagen Guds främsta gåva till människorna. Rituella detaljföreskrifter, som i sig själva uppfattas som oförnuftiga, får sitt värde därigenom att de ger människan en möjlighet att göra något enbart för att fullgöra Guds vilja, utan några rationella biavsikter.

Stor vikt fästs vid sinnelaget. Ur Mischnatraktaten Joma 8, 9 citerar författaren några belysande uttalanden om omvändelsen: »Den som säger: Jag skall synda och omvända mig, synda och omvända mig, han kommer aldrig därefter, att han omvänder sig. — Och om någon säger: Jag skall synda och försoningsdagen skall gottgöra det, då kommer försoningsdagen inte att gottgöra det. — Överträdelser i förhållandet mellan människan och Gud gottgörs av försoningsdagen; överträdelser människa och människa emellan gottgörs inte av försoningsdagen, förrän nästan har blivit blickad.»

Dr Wilhelm går i sin bok inte in på förhållandet mellan judendomen och kristendomen. Han har heller ingen anledning till det, då han endast vill belysa judisk livsväg och lära. För en kristen läsare är det emellertid naturligt att fråga sig, om det då alls inte finns någon skillnad mellan judendom och kristendom på det etiska området. *En* sådan skillnad har vi redan berört, nämligen den pietetsfulla trohet som även vår tids judar allmänt visar mot de kultiska föreskrifterna. Men då det gäller de elementära kraven på medmänskliga hänsyn, finns det ingen anled-

ning att från kristet håll nedvärdera den judiska etiken. Om man nödvändigtvis vill göra en jämförelse, bör man jämföra teori med teori, och praxis med praxis, inte den ena åskådningens teori med den andras praxis.

Den viktigaste skiljelinjen mellan judendom och kristendom ligger inte på det etiska området. Den gäller i stället uppfattningen av Kristus-Messias. Judarna kan mycket väl erkänna Jesus som en framstående lärare, men de uppfattar honom inte som den utlovade förlossaren. Den Messias som judarna väntar, skiljer sig på de väsentliga punkterna från den nytestamentliga uppfattningen av Kristus. Guds enhet är för judendomen en grundsanning, som inte låter sig förena med den kristna trenighetsläran. Om denna dogmatiska fundamentalolikhet hålls klar, är det alldeles onödigt att teoretisera om den kristna etikens »mera absoluta krav», »mera positiva formulering» el.dyl. De stränga ord som Jesus i enstaka fall använder mot sin egen tids moraliska praxis, har av kristna väckelsepredikanter tiderna igenom inte utan skäl kunnat användas om senare tiders sedliga förhållanden i den kristna världen.

I kapitlet »Människan och hennes medmänniskor» samt »Individ och samhälle» framhäver författaren med rätta det starka sociala patos som är en av Israels gåvor till mänskligheten.

Överallt är den beskrivande framställningen kompletterad med citat från Gamla Testamentet och senare judiska skrifter, vilka i koncentrerad form ger möjlighet till bättre inlevelse i judiskt tänkande. Ett stort antal vackra illustrationer av judiska kultföremål och byggnader ger boken även ett konsthistoriskt värde.

I förordet till sin bok säger Dr Wilhelm själv, att han i första hand vänder sig till judar som vill fördjupa sitt vetande om sin religion. Men han skriver också för icke-judiska läsare. Allt som allt framstår han som en kunskapsrik och fängslande meddelare av väsentliga fakta och samtidigt som en kulturambassadör för sitt folk, dubbelt värdefull därför att han aldrig ens snuddar vid propaganda.

Den avvisade kallelsen.

(Luk. 9:51-62)

Av Hugo Odeberg.

Jesu apostlar, själva apostlarna, som fick följa Jesus, höra och se honom och dagligen undervisas av honom, får vid flera tillfällen tjäna som exempel på hur de som vill vara Kristi efterföljare, vittnen, sändebud och tjänare kan grovt missförstå honom. Till lärdom för alla kommande släktens kristna och Kristi Kyrkas sändebud är också Jesu tillrättavisningar av dem upptecknade i evangelierna. Det är ofta stränga tillrättavisningar som de får av sin mästare. Själve Petrus kan en gång få höra: »Gå bort ifrån mig, Satan! ... Vad du tänker är inte Guds tankar utan människotankar.» (Matt. 16:23). Och i denna text är det apostlarna Jakob och Johannes, som så svårt missförstår Mästarens vilja och som får tillrättavisning för detta. Dessa »tordönsmän», som Jesus själv benämnde dem, hade velat nedkalla gudomlig bestraffning över den samaritiska byn, därför att folket där avvisade Kristi kallelse och inte ville ta emot honom. De trodde ju själva att de var ledda av den gudomliga vreden och att det var för Kristi verks skull som de ville ha denna vrede utgjuten över dessa människor. De insåg inte att det som drev dem var rent mänskliga hämndkänslor, mänsklig drift att slå ned den eller dem som stod dem emot eller som de inte gillade. Och dessa mänskliga känslor var nu inte inspirerade från Guds Ande utan från motsatsen.

I äldre översättningar finns i denna text också medtagna de ord med vilka Jesus bestraffade dem. Det står där: »Men Han vände sig om och tillrättavisade dem och sade: Ni vet inte, *vilken andes barn ni är.*» Därmed menade Jesus tydligen: »Ni är — i denna er önskan — inte av Guds Ande, ni tillhör i detta den onde anden, onskans ande.» De ville genomströmmas av, vara verktyg för, den gudomliga vreden, handla i Guds Anda, de trodde sig vilja tjäna Kristi sak, men genomströmmades och inspirerades i själva verket av onskans drifter. Genom denna Jesu tillrät-

tavisning fick lärjungarna den varningen och lärdomen att det sataniska med sin ondska kan komma in i och få makt med en människa på ett sådant sätt att hon menar sig vara ledd av helig nitälskan eller omtanke om Guds sak och Kristi verk. Men Jesus lär dem, att de — om de vill rannsaka sig själva — måste inse att de aldrig får vara kärll och verktyg för den gudomliga vreden — ty då blir de redskap för det sataniska — utan kärll för den gudomliga kärleken. Och den gudomliga kärlekens verk kan en människa inte utföra av sig själv — »utan mig kan ni ingenting göra», säger Kristus — därför blir hon i denna tjänst Kristi Andas barn. Hon verkar inte i egen kraft utan i Kristi kraft. Det ondas gärningar dem kan hon utföra. Detta, att de utförs i hennes egen kraft, visar att det är den ondes verk. Mycket som man trott vara utfört i Guds namn har således i själva verket utförts i det ondas intresse. Mänskliga tankar och önsknningar har kommit med, det har blivit ett människans eget verk, som ytterst binder henne i det ondas tjänst. Men Jesus säger: »Jag har inte kommit för att förgöra utan för att frälsa det som är förtappat.»

Innehåll

H. Odeberg, Studier i Uppenbarelseboken	sid. 3
E. Starfelt, Judisk livsväg	» 11
H. Odeberg, Den avvisade kallelsen	» 15

EREVNA: Utgivare: H. Odeberg, Lund. Ekonom: Rektor Viktor Rydqvist, Eslöv. Redaktion: H. Odeberg, V. Rydqvist och E. Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Red:s adr.: S:t Månsgr. 6 a, Lund. Tel. Lund 14760. Distr. och Exp.sekr.: Per Ekström, Västergatan 2, Lund. Tel.: Lund 16959. Postgirokonto 27 11 04, Erevna, Lund.

Pren.-avg. 5:- kr.
